

RENAIXIMENT

El Mensual Valencianiste

PREU: Sempre gratuït

DÉNIA

Març 2020 - Número 3

Gmail rocchabas2018@gmail.com

Twitter @CulturalRoc

Facebook. @rocchabas

ACLARIMENT: Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva, l'encarregat de la redacció final de cada article te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, pero no de divisió, entre nosatres.

¿Quàntes voltes has sentit això de «lo que ensenyen en el coleje no és valencià, és català»? ¿Quí o quin dictamina si valencià i català són el mateix idioma o són dos idiomes diferents? Com en pràcticament tots els aspectes de la vida, hi ha un mínim de dos punts de vista, i per això expliquem qué són les Normes d'El Puig.

Una «errata» en una inocent foto dedicada per la Fallera Major de València ha tornat a desnugar la polèmica. Remarquem la paraula errata perque mentres per a uns la dedicatòria està ben escrita, per a uns atres no. Es tracta, una volta més, de l'etern debat de si el valencià i el català són el mateix idioma o dos idiomes diferents. Mentres una versió, la «oficialista», dictamina que sí, hi ha una atra que diu tot lo contrari, que valencià i català són dos idiomes distints. Açò vindria recollit en les Normes d'El Puig.

¿Qué són les Normes d'El Puig per a qué servixen?

Bàsicament, les Normes d'El Puig són unes normes ortogràfiques segons les quals, el valencià i el català són dos idiomes diferents. Varen ser elaborades per la secció de Llengua i Lliteratura de la Real Acadèmia de Cultura Valenciana per al valencià. Reben eixe nom perquè varen ser presentades el 7 de març de 1981 en el Monasteri d'El Puig. Aixina que, estes Normes d'El Puig servixen per a establir un model de llenguatge valencià més propenc a la realitat de la nostra terra, i estan alluntades de les Bases de Castelló de 1932, que es consideraven provisionals. Per a la creació d'estes normes es varen utilitzar els treballs del jutge i escriptor Miquel Adlert i Noguerol i del filòleg Lluís Fullana Mira. Fent un resum un tant ràpid, el valencià normatiu (el que es deprén en els coleges i s'utilisa a nivell oficial) correspondria al de les Bases de Castelló, i el valencià del carrer i «anhelat» per alguns sectors de la societat correspondria al de les Normes d'El Puig.

La «guerra» del valencià, un arma política molt eficaç

Veent que les Normes d'El Puig desigen que s'instaure el valencià «de València» com el valencià oficial, teòricament, seria una miqueta estúpid desijar lo contrari. Al cap i a la fi és l'idioma que hem utilisat en els nostres pares i yayos, i serà el que ensenyem als nostres fills. Ara, ¿a on? ¿És el valencià de València el mateix que el de Vinaròs? ¿És el valencià d'Alcoy el mateix que el de Borriana? ¿Quin valencià és el correcte i per qué? I si el plantejament ja és complicat, el problema ve quan apareixen els polítics.

Com hem dit abans, en esta polèmica trobem dos bandos. Per un costat tenim el bando «blaver» (que ningú s'ofenga, no se nos ocorre una atra forma de denominar-ho i no ho fem en to despectiu) o defensor del Regne de València que és el partidari de l'us de les Normes d'El Puig, i en l'atre tenim el bando catalaniste/«pancatalanista»/unioniste que defén les Bases de Castelló i l'unitat de la llengua. També hi ha gent a la que esta discussió li té igual, i segurament vixquen més feliços. Pero eixe és un atre tema.

Un bando és tradicionalment de dretes, i l'atre és d'esquerres. Els dos bandos diuen amar el valencià, pero és molt freqüent vore als primers reprochar als segons que defenen el valencià utilisant el castellà, i als segons reprochar als seus contraris que defenen el valencià parlant en català. I en esta disputa, els polítics es posicionen i guanyen vots. Perque la guerra de la llengua ven molt (i molt be), pero dels problemes reals dels ciutadans no parlem.

Us oficial de les Normes d'El Puig

Les Normes d'El Puig varen ser utilisades pel Consell del País Valencià fins a l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, quan varen començar a utilisar-se les Bases de Castelló. Entre 1992 i 2001 es fa el major número de publicacions en les Normes d'El Puig, en un total de 403 obres. El periòdic *Las Províncias* també va col·laborar en la seua difusió, en repartir 30.000 eixemplars del *Diccionari* de la Real Acadèmia de Cultura Valenciana editats per l'Ajuntament de València a finals dels anys 90.

No obstant, el seu us ha seguit realment minoritari, especialment després de la creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua en 1998, que va establir les Bases de Castelló com la normativa oficial. No va servir de molt el respal de la Junta Central Fallera, que les va estar utilitzant entre 1992 i 1998. Els ajuntaments i la Generalitat Valenciana també fan us d'estes bases de 1932.

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua no accepta cap de les variants ortogràfiques recollides en les Normes d'El Puig. Sí que accepta alguns dels usos gramaticals i lèxics més significatius, per exemple «est», «mentres» o «mitat», i algunes formes com «bellea» o «riquea», existents en la llengua clàssica. Açò va portar a un atre enfrontament en els «unionistes», que acusaven a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua de promoure la disgregació de la llengua.

¿Quines són les diferències entre el valencià i el català segons les Normes d'El Puig?

Segons les Normes d'El Puig, les diferències entre el valencià i el català són les següents:

Simplificació, en les Normes del Puig, de la representació gràfica del sò palatal africada sonora /dʒ/, grafada sempre com a g o j, eliminant per tant els dígrafs clàssics tg, tj de les Bases de Castelló (com en metge, platja), que en la majoria de parles valencianes es pronuncien igual que les g, j simples (com en vege, plaja):

Normes d'El Puig: vege, majestat, orige, marge, franja, jove, gerani, pero també mege, plaja, formage, desijar.

Adaptació de l'ortografia, en les Normes d'El Puig, a la pronunciació valenciana (tant de l'apitxat com del restant de varietats valencianes) de la palatal fricativa sorda /ʃ/ i la palatal africada sorda /tʃ/, front a la confusió existent en les Bases de Castelló.

Es manté el dígraf ch, que ya apareix en l'època clàssica, en tots els casos en que es pronuncia /tʃ/, eliminant-se el dígraf tx, també clàssic, de les Bases de Castelló. La lletra x es pronuncia sempre palatal fricativa sorda /ʃ/, al contrari que en les Bases de Castelló, les quals presenten moltes excepcions en reflectir la fonètica catalana oriental de dits sons. En posició final de paraula, segons les Normes d'El Puig es grafia /ig/ en tots els casos:

A principi de paraula:

Normes d'El Puig: Xàtiva, Xeresa, xarop, xaloc, xenofòbia, pronunciades en /ʃ/, pero chiquet, choc (castellà: choque; diferent de joc, castellà: juego), chulla, charrar, Chirivella, checoslovac, Chechènia, pronunciades en /tʃ/.

Bases de Castelló: Xàtiva, Xeresa, xarop, xaloc, xenofòbia, pero també xiquet, xoc, xulla, xarrar, Xirivella a pesar de pronunciar-se /tʃ/, i en canvi, txecoslovac, Txetxènia.

En mitat de paraula:

Normes d'El Puig: caixa, patixes, meréixer, pronunciades en /ʃ/, pero panxa, archiu, coche, brocha, cliché, naucher, pronunciades totes en /tʃ/.

Bases de Castelló: caixa, patixes, meréixer, pero també panxa, arxiu, a pesar de pronunciar-se /tʃ/, i si be es distingeix la /tʃ/ en cotxe, brotxa, no en clixé, nauixer.

A final de paraula:

Normes d'El Puig: Puig, maig, mig, despaig, Elig, Barig, pronunciades totes en /tʃ/.

Bases de Castelló: Puig, maig, mig, pero despatx, Elx, Barx.

Manteniment, segons l'ortografia tradicional fins a principis del segle XX i la pronunciació, de les oclusivas finals /t/, /k/, /p/ representades sempre per t, c, p, sense la distinció moderna (entre t i d; c i g; i p i b, respectivament) adoptada, per raons etimològiques, per Pompeu Fabra i les Bases de Castelló per a l'idioma escrit, pero que no es reflectix en el parlat:

Sò /t/:

Normes d'El Puig: pot, buit, salut, nebot, sòrt (castellà suerte), sort (castellà sordo), fret, vert, almut, Davit, Madrit, Bellreguart.

Bases de Castelló: pot, buit, salut, nebot, sort, pero sord, fred, verd, almud, David, Madrit, Bellreguard.

Sò /p/:

Normes d'El Puig: cap, llop, sap, rep, colp, serp, camp, aljub, Alfarp, verp, àrap

Bases de Castelló: cap, llop, sap, rep, colp, serp, camp, pero aljub, Alfarb, verb, àrab.

Sò /k/:

Normes d'El Puig: amic, dic, sec, prec, groc, foc, fanc, sanc, amarc, pròlec, castic. Es manté l'antic dígraf ch, pronunciat /k/, en el que s'escriuen fins al segle XX dites paraules (prech, foch, fanch, sanch, etc.) només per a llinages i toponímia, per tradició (per tant, Albuixech, Benlloch, Alfinach, Torre d'En Doménech, March, Bosch, Alborch, Albiach).

Bases de Castelló: amic, dic, sec, prec, groc, foc, pero fang, amarg, pròleg, càstig (o castic), eliminant-se l'antic dígraf ch també en la toponímia (Albuixec, Bell-lloc, Alfinac, Torre d'En Doménec) i tendint-se a eliminar, encara que segueix sent tolerat, en els llinages.

Manteniment parcial de l'us de la i de l'ortografia clàssica i tradicional fins a principis del segle XX, representant la i consonàntica /j/ com i, aixina com també de la vocal final de diftonc, per tradició, només en topònims.

Les Bases de Castelló representen tots estos casos en i, llevat en certes paraules, en que per etimologia es representen en j.

Normes d'El Puig: yo, ya, proyecte, epopeya, feya, yaya, joya, Alboraya, Alcoy, Llombay, pero rei, comboi.

Bases de Castelló: jo, ja, projecte, pero epopeia, feia, iaia, joia, Alboraya, Alcoi, Llombai, rei, comboi.

L'ortografia de la s sorda /s/ (s, ss, c, ç segons etimologia) i la s sonora /z/ (s, z segons etimologia) és similar en les dos ortografies, en algunes particularitats:

Les Normes d'El Puig mantenen, com en les primeres Bases de Castelló, l'us de /s/ en el sufix -isar i derivats: organisar, castellanisació, normalisat, mantenint l'us del dígraf /tz/ només en certes paraules en que és pronunciat (dotze, setze, l'Atzúvia), front a organitzar, castellanització, normalitzat, segons la normativa oficial de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Certes paraules en /s/ sorda, representada en /ss/ en les Bases de Castelló, es representen en ç o c en les Normes d'El Puig: en paraules com engatuçar, escabuçó, o els sufixos -aç, -iç, -uç (grandaç, manaça, canyiç, pobruç, gentuça, menjuça, pastiç, hortaliaça).

L'us de la h muda, la distinció c-q (cuina, quatre) i la distinció b-v (cavall, biga), és també similar en les dos ortografies.

Despuix de la reforma de juliol de 2003, en les Normes d'El Puig les regles d'accentuació gràfica són iguals en les dos ortografies, llevat les paraules agudes acabades en -in (com roïn), que no s'accentuen en Normes d'El Puig, i els accents diacrítics, presentant-se més casos d'accentuació diacrítica en les Normes d'El Puig, aixina com certes diferències (com dòna/dona, còbra/cobra, dèu/Deu).

Sobre la diferenciació gràfica entre vocals obertes i tancades, les Normes d'El Puig segueixen estrictament el sistema vocàlic del valencià, accentuant de forma tancada, no només paraules com café, séquia, francés, depén, pèsol, que molts usuaris de les Bases de Castelló accentuen de forma oberta (cafè, sèquia, francès, depèn, pèsol) seguint el vocalisme del català oriental, sino també paraules com València, quínes, série o época.

Les Normes d'El Puig eliminen els clàssics dígrafs l·l, tl, tll, tm i tn, aixina com el grup de lletres -mpt-. Aixina, s'escriu sílaba, aquarela, alicient, guala, mole, billet, semana, cona, conte, redenció, en lloc de síl·laba, aquarel·la, al·licient, guatla (o guatlla), motle (o motlle), bitllet, setmana, cotna, compte, redempció segons les Bases de Castelló.

Les Normes d'El Puig mantenen en l'escritura la -d- intervocàlica en paraules com vesprada, mocador, acabades, encara que propugnen la seua no pronunciació en tot moment, segons ocorre en tot el valencià (/vesprà/, /mokaor/), llevat part del Maestrat i alguns punts del Marquesat de Dénia i la Marina.

Certs sectors més radicals defenen directament la no escritura de dita -d- (vesprà, mocaor, acabaes), pero açò no ha segut acceptat de moment per la Real Acadèmia de Cultura Valenciana.

VALENCIACULTURAL.COM

DÉNIA, EL RINCÓN DEL GATHO

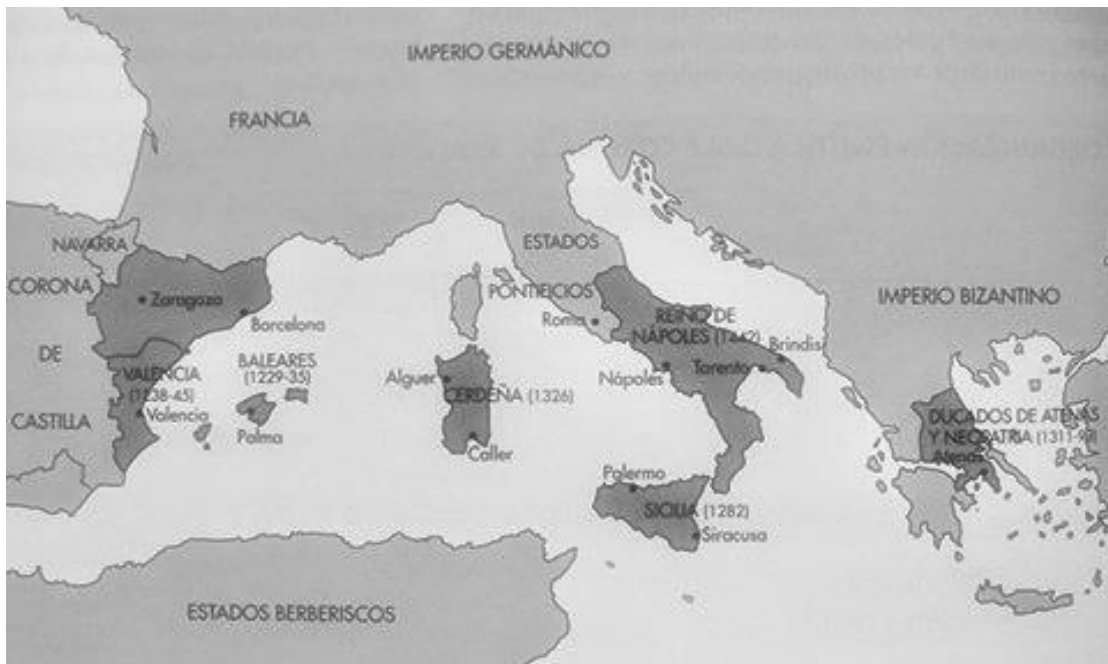

Febrer 1994

La carretera Dénia-Ondara en plena transformació

Juan Vallalta “Gatho”

LA CORONA D'ARAGÓ NO FON UNA CONFEDERACIÓ CATALANO-ARAGONESA

De quan en quan s'escolta o es llig que la Corona d'Aragó fon una confederació catalano-aragonesa, això no és més que un intent catalaniste d'apropiar-se de l'obra d'Aragó. Clar que de tals postures pronte sorgiran aquelles atres que pretenen substituir i suplantar l'existència i obra de la Corona d'Aragó per la d'uns quimèrics "països catalans". I de sobra conegut, que és una aberració històrica, de pretensions imperialistes, l'afirmació de que la Corona d'Aragó fon una confederació catalano-aragonesa.

El professor Ubieto la definix aixina: "Es nomena Corona d'Aragó al conjunt d'hòmens i països que estigueren somesos a la jurisdicció del monarca que dominava en Aragó, prescindint del caràcter constitucional de cadascú dels territoris que podien ser un regne (Aragó, Mallorca, València, Sicília, Cerdenya, Còrcega, Nàpols), un ducat (Atenas i Neopàtria), un marquesat (Provença), un comtat (Barcelona, Rosselló) o un senyoriu (Montpellier). ("Temes Valencians. La Creació de la Corona d'Aragó", València 1977, p. 3)".

El 29 de juny de 1707, Felip V, dictava un decret de Nova Planta pel que va abolir i derogar els furs, privilegis, pràctiques, costums, exencions i llibertats que gojavan els regnes d'Aragó i València, sometent-los -com expon Ubieto- a les lleis de Castella i a l'us, pràctica i forma de govern que tenien allí i als seus tribunals. El fi de la Corona d'Aragó es consolidà el 12 de setembre de 1714, quan Felip V conquistava Barcelona i el 3 de juliol de 1715 la ciutat de Palma de Mallorca. A partir d'eixe moment distints decrets del primer rei borbó, foren desmontant totes les institucions de cadascú dels ex-regnes, comtats, etc... Integrants de la Corona d'Aragó i foren substituïts per uns atres a image i semblança dels vigents, be en Castella o en França. La Corona d'Aragó com a entitat geogràfica i com institució política hi havia deixat d'existir.

L'estructura política de la Corona d'Aragó

Des del punt de vista de la tècnica constitucional, la Corona d'Aragó fon “una unió real” que existix quan l'identitat de la persona física del monarca no deriva d'una casual coincidència, sino que es volguda pels respectius ordenaments dels Estats o per un pacte associatiu que pot ser també tàcit entre estos, si be permaneixent distintes les Corones dels Estats en qüestio. A l'identitat del monarca sol acompanyar també l'identitat d'atres òrguens constitucionals i d'aquells òrguens que coadjuven al sobirà en el desplegament de les seues funcions.

El vïncul que unia entre si a regnes com el Balear, València i el comtat de Barcelona, etc.... era la Corona. Per això, la Corona d'Aragó fon “una unió real” i per tant, no aplegà mai a ser ni una “confederació” ni menys encara una “federació”. I, per supost, jamai fon una “confederació catalano-aragonesa”, com es va atrevir a afirmar en 1869, Antoni Bofarull de Brocá.

Tampoc es certa l'afirmació de J. Reglá (“Historia de Cataluña”, Madrit, 1978 pp. 43 i ss.) de que “l'unio entre els distints regnes integrants de la Corona d'Aragó, fon de tipo personal...”, i la del marqués de Lozoya qui també incurrix en el mateix erro que Bofarull. Diu: “El Regne d'Aragó, el comtat de Barcelona, el Regne de València i el Regne de Mallorca constituïxen una confederació d'Estats”. (El mapa de les quatre Comunitats citades apareix en la pàgina 60 del Tom II de “Historia de España” del Marqués de Lozoya, Salvat). Es inacceptable que la Corona d'Aragó siga susceptible de ser calificada con una confederació catalano-aragonesa ya que, en els seus començaments, el comtat de Barcelona -ni regne, ni comtat- fon pel matrimoni de Ramon Berenguer IV en Petronila, la filla de Ramiro II, el Monge, comtat que es va integrar en el Regne d'Aragó. I, per atre costat, és convenient indicar que tan sols en 1258, Jaume I firmà en el rei de França, Lluís IX -que més tart seria sant Lluís de França- el Tractat de Corbeil, pel que el rei francès renunciava a la seü feudal del comtat de Barcelona (Marca Hispànica), mentrimentres que Jaume I renunciava al sur de França, a excepció del seu senyoriu de Montpellier, ciutat que el va vore nàixer el 1 de febrer de 1208, fill de Maria de Montpellier i de Pere II d'Aragó. ¿Cóm podia ser puix una confederació catalano-aragonesa si el comtat de Barcelona (Marca Hispànica) era un feudo francès, precisament en l'època de major auge de la Corona d'Aragó?

A modo de conclusió, la Corona d'Aragó configurà, puix, pel sometiment a la sobirania d'un mateix monarca, pero sense alcançar la fusió de les estructures polítiques dels regnes que se li afegien. El concepte que de la monarquia es té en estos països és un concepte “pactiste” pels quals els súbdits queden somesos al poder real, únicament a canvi de que el rei complira el dret de cadascú dels Estats.

De tal manera és cert lo que venim afirmant de que el vïncul entre els diversos regnes, comtats i senyoriis era la Corona i, per tant, que la Corona d'Aragó era una “unio real” (no una confederació catalano-aragonesa) que la pròpia fòrmula que el rei Jaume I, des del 28 de setembre de 1238, utiliza en els seus documents be ho reflexa. Diu aixina: “Nos Jaume, per la gràcia de Deu, rei d'Aragó, de València, de Mallorca, comte de Barcelona i senyor de Montpellier...”.

Joan Ferrando Badia

APROXIMACIO AL CONFLICTE SOCI-CULTURAL-LLINGÜÍSTIC I POLITIC ENTRE CATALUNYA I VALENCIA (I)

¿QUÉ SUCCEIX EN VALENCIA?

Succeix que poderoses forces socio-economiques i politiques, des de les institucions que controlan, actuant obertament unes vegades, altres com a poders factics, estan creant uns condicionaments previs per a conseguir que en un futur, mes o manco llunta, Valencia trenque el “cordo umbilical” que durant sigles, material i espiritualment, l’ha nugat a Espanya al ser part d’ella i pase a ser un membre de un fals concepte (los paisos catalans) que no resistix el mes minim analisis a la llum de l’Historia ni de la politica. Terme este, que per allo de que, una mentira dita un millo de vegades es popularisa, al divulgar-la, pero no per allo es convertix en veritat. ¡¡SEGUIX SIGUENT MENTIRA!!

DIGUEU-LI CATALUNYA

Est es l’objectiu que es preten per part d’estes forces ades aludides. Crear un “imperi de boljaca” a on la capitalitat estaria ubicà en Barcelona. Puix es des d’eixe punt del quadrant hispa d’a on part la pressio, d’a on es sufraguen, monten i dirigixen quants actes en programen en este sentit. No es puix casualitat encontrar-mos en el llibre “Digueu-li Catalunya”, qui autor, Josep Guia, exvirector de l’Universitat de Valencia i membre actiu del PSAN, partit este que aboga per la “lliberacio” de Catalunya –decidit partidari de la lluita armà per a lliberar a Catalunya de l’aporesio d’Espanya y França-, insta a que es denomine aixi: “Catalunya”, al conjunt de terres formaes per l’antic Regne de Valencia, les Balears, Catalunya, la franja occidental que pertany a Arago i la “Catalunya nort”, que perteneix a França, tampoc obliden en l’inventari nomenar a la ciutat de l’Alguer, en l’illa de Cedenya. I es en este llibre a on l’autor mos descobrix lo seu pensament i mos marca la pauta a seguir per al logro de ses propositos. A dir veritat, en el contingut no hi ha res original. Esta es la norma que ha seguit sempre el nacionalisme catala en la seua estrategia.

LA UNIVERSITAT DE VALENCIA AL SERVICI D'UN MIT: ELS "PAÏSOS CATALANS"

Ni es tampoc casualitat que este membre destacat de nostra (¿) Universitat (Josep Guia), nostra" alma mater", siga precisament qui abogue per a convertir a la Comunitat Valenciana en un apendix de Catalunya. Repetim, no es casulitat. Siguent esta institucio un centre neuralgic i important de la Cultura, a on es formen, humana i culturalment, nostres jovens universitaris, que al remat seran en el futur els dirigents de la societat, llogic puix, que el "punt de mira" del nacionalisme catala es centrara i apuntara com a objectiu primordial, la catalanisacio d'esta institucio, portà a terme en matineres feches; en la decada dels anys cinquanta, per professors catalans destinats aci (Regla, Tarradell, Giralt, etc.) ajudats per algu natiu (Sanchis Guarnes, Joan Fuster, etc.). La llabor impartida arraigà pronte en aquells jovens, hui dirigents de partits polittics, quins efectes estan siguent acusats per la societat valenciana, omplint-la de confusionisme.

FILOSOFIES MARXISTES I FILOSOFIES NACIONALISTES BURGUESES. MARXISME I CATALANISME

Tant si es següixen les directrius filosofiques marxistes, com les nacionalistes burgueses, abdos ne son coincidents en els mijos i fins. He aci, puix, els consells per a conseguir el poder segons els marxiste italià A. Gramsci: "La conquesta del poder cultural es previ a la del poder politic i aço es llogra mediant l'accio concertà dels intellectuals cridats organics, infiltrats en tots els mijos de comunicacio, expresio i universitaris".

"En la traslació d'est artículo s'ha respetat la redacció de l'autor".

Ramon Garcia i Hernandez

Inteligibilitat i llengües

Des de la romanistica internacional, passant pels seus vicaris en la Terra, facultats de filologia, llingüistes i experts varis, sempre han estat mallant (mallant-nos) que una prova evident de que dos varietats son la mateixa llengua es que els parlants d'elles s'entenen.

Aço ha segut cert i verdader aplicat al ‘valencià’ i al ‘català’, pero no ho ha segut per al ‘català’ i ‘algunes varietats occitaniques’ (centre i sur de França). En un articul publicat en 1934, ya s’encarregaren els principals dirigents del catalanisme (en Pompeu Fabra al cap) de deixar clar que no existia tal fenomen i que de les similituts no es desprenia cap identitat cultural. Si, els mateixos, o casi, que nos dien que tenim un idioma i cultura... comunes... i per aço es evident que som ‘uns’.

Coneguts son els casos inversos (chec i eslovac; serbi i croata...) en els quals la ‘romanistica internacional’ accepta, a lo millor a repel, que es tracta d’objectes diferents a pesar de la mutua comprensio.

De forma reiterada els especialistes han intentat operacionalisar el concepte d’inteligibilitat que uniria-separaria varietats. No obstant, la comunicacio es dona, en ultima instancia, entre individus i depen tant de factors personals com dels purament derivats de la similitut del codic usat. Per a saber si estem davant d’una varietat o de dos s’ha aplicat la coincidencia-divergencia del codic (sense poder determinar convencionalment quín percentage de comunalitat es discriminant), tambe s’ha aplicat un criteri temporal (quan l’intercanvi oral es immediat o casi immediat, o quan l’intercomprensio es produix sense necessitat d’ensenyança, estem davant de la mateixa llengua).

Pero aço son situacions ideals, perque es sabut que es pot donar una inteligibilitat parcial, inclus entre parlants de la mateixa llengua o de distinta. ¿Quí no ho ha experimentat en escoltar a alguns andalusos? I sabem castella.

A pesar de la senzillea dels criteris mencionats, atencio, perque sería esperable que en contrari, quan dos parlants no s’entenen... estiguerem davant de dos idiomes. Es un poc manco conegut, pero tenim un eixemple prou significatiu com el chinenc en el qual els distints ‘dialectes’ (varietats) no permeten la comprensio mutua dels seus usuaris (està en els llibres i ho ratificà una colaboradora nativa de *El Hormiguero*, un programa d’Antena 3, en una ocasio que li preguntaren d’a ón era i cóm parlava).

Aço nos queda llunt. N’hi ha un atre cas molt mes proxim i prou mes ‘silenciat’ (vullec dir, no es freqüent que s’aporte com a eixemple) i es l’alema. Yo el coneixia de fa anys, perque quan feya classe de llengua valenciana en Lo Rat Penat tenía una alumna alemana que estava aci treballant molt de temps i ella m’ho digue, que entre els del nort i els del sur no s’entenen. Obviament me quedi parat, perque ho ignorava.

No es un gran descobriment, pero no fa molt vaig trobar la ratificacio. Es tractava d’una carta a la directora en Levante-EMV (16-1-2020: 4). Un espanyol emigrat a Alemania contava les penuries que passava i la necessitat de deprendre la llengua d’alli. Entre les observacions realisades n’hi havia una que –me– cridava l’atencio i es que, segons esta persona, l’idioma presentava una gran variacio local. Pero l’alerta saltà quan escrigue que: “Entre ellos mismos a veces no se entienden. En el segundo trabajo que tuve, en Hayko (aún recuerdo el olor a goma quemada...) había dos alemanes, uno del norte y otro del sur ¡y acabaron entre ellos hablando en inglés!”.

Aço igual hauria de fer reflexionar a la ‘romanística internacional’, pero ben segur que com un transatlantic continuarà navegant en les seues certees eternes. Igual es que el problema es de la ‘germanística internacional’.

Per cert, en alema hi ha variabilitat tonica en les paraules i no porten accents. No se cóm s’aclarixen.

Antoni Fontelles i Fontestad, es professor i periodiste

Imagens: Pixabay-Gerd Altmann, Wikipedia (banderes)

La RAE i la colaboracio evident

Revista ROGLE 161

Des del govern espanyol s’havia demanat a la **Real Academia Española** (RAE) que modificara la **Constitucio** per a adaptar-la al **llenguage inclusiu**. Es a dir, que a on diu “los diputados” diga “los diputadas” i unes atres modificacions similars.

L’informe que ha elaborat l’institucio –aprovat per unanimitat– i que se feu public el dia 20 de giner, ha constituit una negativa rotunda. Per als academics, el text constitucional es “*gramaticalmente impecable*”, i afigen que “*debe confiarse en la conciencia lingüística de los hispanohablantes para averiguar si en nuestra lengua son o no inclusivos los sustantivos masculinos de persona (...) Resultaría escasamente democrático sostener que los hablantes nativos desconocen si esos sustantivos son o no inclusivos –o, lo que sería aún peor, negarles la capacidad de determinarlo–, y entender que han de ser los poderes públicos quienes lo decidan*” (ABC, 20/01/20).

Sense entrar en el debat sobre l’us del llenguage inclusiu, a nosatres nos pareix molt encertada eixa fermea en la defensa de la llengua com a **manifestacio colectiva** i no com un simple codic de comunicacio que els qui detenten el poder en cada moment puguen modelar al seu antoix.

¿Es immovilista la RAE?

En absolut. De fet, moltes de les critiques que rep provenen dels qui pensen que incorpora al diccionari massa pronte paraules i usos que s’han fet corrents a penes els ultims anys.

Front ad estos, l’Academia sempre ha defes que lo seu es arreplegar el llenguage popular. A pesar de lo qual no deixa de criticar l’innecessaria utilizacio d’anglicismes en sustitucio de paraules castellanes perfectament valides.

I, mentres tant, ¿qué fa la **(anti)Academia Valenciana de la Llengua**? o, lo que es lo mateix, ¿qué mana fer el **Institut d'Estudis Catalans**? Puix exactament lo contrari: desprejar la llengua valenciana real, la que parla la gent ara i des de fa sigles, i incorporar catalanismes completament superflus que per a lo unic que servixen es per a bandejar les expressions valencianes equivalents.

Curiosament, la RAE opta per mantindre, no ya una postura diplomatica en este tema, sino, en un eixercici de **incoherencia** impropia d'una institucio del seu prestigi, alinear-se en les tesis i postures catalanistes, repetint les mentires que esta genera i ningunejant deliberadament a la **Real Acadèmia de Cultura Valenciana**, la qual manté per al valencià similar filosofia que la RAE per al castella.

Pero aço no es una excepcio, sino la norma que se repetix en tots els ambits: **Espanya** i **Catalunya** –o, millor, **Madrid** i **Barcelona**, ya que, mes que una qüestio d'identitats nacionals, es una pugna entre dos centres de poder– viuen en un enfrontament permanent, pero, a l'hora d'arruinar la llengua, la societat o l'economia valencianes, se convertixen en col·laboradors entusiastes.

L'evidencia d'esta cooperacio, de la qual l'actitut de la RAE només es un eixemple dels molts que hem denunciat des d'estes pagines, fa incomprendible la ceguera parcial que patixen tant els **catalanistes** com els **espanyolistes**, els dos sense deixar de calificar-se a si mateixos de valencianistes.

Els primers afirmen que des de **1707** la culpa de tot lo roïn que nos passa està en **ponent**, i que per a salvar-nos hem de caure en braços dels nostres germans catalans, que nos volen tant que **financen** en millons d'euros –que podrien invertir en resoldre els seus propis problemes– una **ret d'entitats** catalanistes que treballa, supostament, per a defendre els interessos valencians. O es el cas de generositat mes insolit de l'història o se pensen que estem faves. (I, vist lo vist, molts sí han d'estar-ho.)

Els altres, per contra, veuen en Catalunya l'orige de tots els mals, i atribuïxen a la seua **influència** en Madrid les interminables humiliacions a les que nos somet el poder central, al qual, d'esta manera, exculpen; o be opinen que es una qüestio **conjuntural** que se resoldrà quan governe algun altre partit, a pesar de que ya s'han donat totes les combinacions possibles de governs en Madrid i en **València** i el resultat ha segut sempre el mateix.

Per a que ho entengam: tens contractat un servici de seguretat en ta casa, pero a lo llarg de varies decades el teu veï te furta tot lo que vol quan li abellix i, quan reclames, te posen mil excuses, com que el teu veï te mal caracter, o que els paga mes, o qualsevol altra. I això ve passant a pesar de que ha canviat varies voltes la direccio de l'empresa, pero tu continúes contractant-los i confiant esperançat en el proxím canvi de direccio.

Es urgent que nos donem conte que la vella dita de que “els enemics dels meus enemics son els meus amics” en esta ocasió erra per complet.

I, sobre tot, que **recuperem l'autoestima** com a poble ya que lo que denoten les dos postures descrites es una absoluta falta de convicció en l'entitat del **poble valencià**, al que, encara que el mencionen aixina, no el consideren com a tal, sino a penes com un apèndix o colònia d'uns altres pobles.

Un sant Valentí per a quatre

Ya eren les 18:00h., i el sol se deixava caure darrere de les montanyes en el seu classic bot mortal de finals d'hivern.

S'havia reclinat al màxim en la seua cadira de "GAMER" front a la porta del salo, lo suficient per a que els ultims rajos del sol allumenaren la seua cara i tancà els ulls per a que tot el mon se tornara d'un agradable color taronja.

Comprà eixa cadira perquè des de que naixque la seua primera filla, havia perdut el dret d'assent en el sofa, només quan ella s'anava a dormir tenia l'oportunitat, però després al naixer la menuda, eixa oportunitat se desvaní com una boira al trenc d'alba.

Era agradable sentir el sol en la cara, poques coses poden competir en eixa sensació, la fi de setmana no havia anat del tot com esperaven, sant Valentí havia passat pel calendari sense pena ni glòria però si alguna cosa havia depés en els seus vint anys de matrimoni es que hauria més dies per a celebrar, encara que cada volta que intentaven quedar-se sols en casa apareixia algu per a trencar el moment, encara que fora el gos al qual li agradava detindre's a observar des d'una distància prudencial per a no portar-se un colp de coixi.

El sol havia caigut del tot i els seus ultims rajos allumenaren el cel a modo de llagrimes, com les d'un amant que se resistix a marchar-se i deixar soles al seu amor i que mentre se marcha inevitablement li promet que demà tornarà en més força si cap i aixina desaparegue eixe agradable color taronja del seu rostre i obri els ulls, mirà a les chiquetes que s'havien dormit en el sofa veent una de les seues pel·lícules mil voltes repetides fins a la sacietat.

Baixà de la cadira, apagà la tele i fon al quart de bany a on ella se duchava en eixe moment, entrà dins, sigilosament, i sense cridar a la porta. Una volta dins se despullà, corregue la cortina i entrà junt ad ella al bany.

Va sentir lo agradable d'estar pell en pell mentre li besaba el coll i l'aigua temperada plovia des de dalt sobre ells dos.

Notà que la pell d'ella s'ariçonà, es donà la volta per a quedar front da ell i es besaren.

Per fi sols i en tan agradable escenari feren l'amor, ell la mirava com el primer dia, com si eixa chica de 20 anys encara aguaitara des del seu interior. Ella es va sentir reconfortada puix entre els seus braços sempre se senti segura i somrigue al pensar que l'home que ara l'abraçava un dia fon el chic que donà tot per ella.

Al final la fi de setmana no havia eixit tan mal, eixiren del bany i les chiquetes ya estaven despertes i jugaven en el sofa, els miraren de dalt a baix en silenci i trencaren a riure.

Els quatre s'abraçaren mentre reïen i se feen cosquerelles i fins i tot el gos botava d'alegria mentre lladrava per tot el salo.

Fran Martínez, escrit en Normes d'El Puig

SOC BLAVER, ¡QUE PASSA!

"Ayyy... Blavers... Ayyy blavers... Sou uns fascistes" Puix si ¿Qué passa si soc blaver? Ben orgullos de ser valencià blaver, de defendre les meues senyes d'identitat, de tindre una llengua propia i autentica sense tindre que rebaixar-la a dialecte d'una atra, de defendre un estil de vida concret, de no tindre amos ni en ponent ni en tramontana i qui no em permetisca ser i viure aixina, eixe es el fasciste ¡Vixca Valencia Lliure!

Fran Martinez, escrit en Normes d'El Puig

Sense Valencia no hi ha independència

"Sense Valencia no hi ha independència". Es un cantic tipic que escoltem als panques el dia 9 d'Octubre per la vesprada quan ixen en la marcha de fascistes violents i insulten a la gent major, dones, chiquets que porten Senyeres valencianes.

Els ho saben que sense nosatros no van a conseguir ser una nacio independent, per això intenten derrocar tot lo que nos fa unics als valencians. Per a poder ser nacio necessites quatre pilars: Llengua propia, Senyera, Territori i Folclore.

Nos diuen que parlem catala igual que els nostres escritors que van conseguir el sigle d'or de la llengua valenciana pero no es veritat.

Nomes hi ha que vore el prelude de Joanot Martorell en el *Tirant lo Blanch* que indicà que l'havia escrit en valencià per a que la nació d'a on ell era es poguera alegrar.

Tenim una Senyera, la mes bonica del mon, a banda de les barres d'Arago en 1377 nos donaren el blau com a distintiu del restant de territoris de la mateixa Corona. Ademes, es l'unica que te rango real aixina que quan vos diguen que no podem ser regne si no tenim rei la resposta es que rei no, pero reina si.

Tenim un territori ben delimitat, encara que ha anat canviant en el temps i perguerem territori com Capdet, a dia de hui som tots valencians del Senia al Segura.

Tambe tenim un folclore propi, unes festes, una manera de celebrar-les, un sentir comu.

Aixo es lo que volen atacar els enemics de lo valencià, vinguen d'a on vinguen i troben aliats aci gracies a la pluja de diners que els amollen els seus amos, aixina que si et sents orgullós de tot aço, no deixes mai de defendre estos quatre pilars.

Fran Martinez, escrit en Normes d'El Puig

AGRESSIÓ D'UN REGIDOR DE COMPROMÍS A UN REGIDOR VALENCIANISTE EN ALCALALI

GENERALITAT VALENCIANA
INFORME DE CONSULTA
INFORME DE CONSULTA

Ingreso el 7 de febrero de 2020 a las 10:45:07

Paciente / Pacient
FERRER PASTOR, BERNARDO Sexo / Sex: Edad / Age: 44 años

Fecha de consulta / Fecha de consulta	Hora de consulta / Hora de consulta	Centro / Centro
16/02/2020	10:45	CS BENISSA

Origen / Origin: Servicio / Service: Procedimiento / Procedure:

Atención Continuada MEDICINA CONTINUADA

Motivo de consulta / Motivo de consulta

AGRESION FISICA.
Anamnesis / Anamnesis:

PACIENTE QUE ACUDE A URGENCIAS TRAS SER AGREDIDO HACIENDO APROXIMADAMENTE UNA HORA Y MEDIA, EN LA PLAZA DE ALCALALI, CUANDO INTENTABA REALIZAR UNAS FOTOS. REFIERE QUE UNA PERSONA CONOCIDA, LE HA INCREPADO, LE HA SUJETADO CON FUERZA POR EL CUELLO, ZARANDÉANDOLE, Y LO HA ARROJADO AL SUELO, CAYENDO SOBRE SU BRAZO DERECHO. NO REFIERE PUNTAZOS NI OTROS GOLPES. REFIERE DOLOR EN LA ZONA DEL CUELLO Y DE LA MANDIBULA IZDA., ASÍ COMO SOBRE EL CODO Y BRAZO DERECHOS.

Exposición / Exposición:

P. ARTERIAL 131/81. FC: 84 LPM.
ERITEMA CON EROSION SUPERFICIAL MARCADA EN LA REGION LATEROCERVICAL DERECHA, POR SUJECCION, CON COMPRESION Y ARAÑAZO.
DOLOR A LA PALPACION DE LA RAMA MANDIBULAR IZDA. Y ARTICULACION TEMPOROMANDIBULAR IZDA. CON LA APERTURA BUCAL.
NO CREDITACION LOCAL NI SIGNOS INDIRECTOS DE FRACTURA.
DOLOR A LA MOVILIZACION DEL CUELLO CON CONTRACTURA MUSCULAR PARAVERTEBRAL CERVICAL.
EROSION EN EL CODO DERECHO SUPERFICIAL.

Diagnóstico y Procedimientos / Diagnóstico y Procedimientos:

AGRESION (CIE-10 Y09)
CONTUSION MANDIBULAR (CIE-10 S00.83XD)
OTRA HERIDA ABIERTA DE OTRA PARTE ESPECIFICADA DEL CUELLO (CIE-10 S11.89XD)
HERIDA ABIERTA DE CODO DERECHO, SIN COMPLICACION (CIE-10 S51.001D)

Observaciones / Observaciones:
Generado informe de Modelo judicial del parte de lesiones el 16/02/2020

Plan / Plan:

- Prescripción: IBUPROFENO 600 MG / 40 COMPRIMIDOS RECUBIERTOS, asociado a diagnóstico CONTUSION MANDIBULAR. 1 COMPRIMIDO cada 8 horas durante 5 días. TOMAR PREFERENTEMENTE DURANTE LAS COMIDAS.
Destino al alta: Domicilio.

REPOSO RELATIVO.
CURA LOCAL ANTISEPTICA DE LAS EROSIONES CUTANEAS.
FRIO LOCAL.
CONTROL EVOLUTIVO.

BUGUES MENGUAL, FRANCISCO B.
CENTRO DE SALUD DE BENISSA Telf: 965736103 - Fax: 965732872
C/ NUBIA MARCO BENISSA, 30722 Página 1

Bernardo Ferrer, regidor del poble valencià de l'Alcalali, declara que estava realisant unes fotografies per una suposta irregularitat en l'activitat del personal contractat per l'Ajuntament d'Alcalali.

En eixe moment el regidor pancatalaniste de Compromís Juan Eloy Andrés l'agredí verbalment, supostament, mentres Juan Vicente V.V, (qui anava en l'agressor), l'agredí físicament per darrere, agarrant-lo i llançant al senyor Ferrer a terra.

El regidor valencianiste, cridà a la guàrdia civil qui obligué testimoni i el dugueren al Centre de Salut de Benissa a on el professional mèdic confirmà l'existència d'una agressió i diagnosticà diferents ferides i contusions.

El regidor valencianista, el senyor Bernardo Ferrer, afirma que ell estava realitzant el deure com a regidor de l'ajuntament del seu poble, i que no és necessària la violència a pesar de les discrepàncies ideològiques. Afirma que va a presentar la corresponent denuncia.

Els fets ocorregueren ahir dumenge cap a les 9h del matí, en la plaça d'Alcalali.

Roc Chabàs Associació

Confeters i panaders del segle XIX en Dénia

CONFETERIA • PASTELERÍA • REPOSTERÍA

Alfonso Morales Morla

Calle del Mar, 8, frente al Casino
Denia

Para las próximas Navidades encontrará en este establecimiento una gran variedad de artículos de confitería, pastelería y repostería. Como especialidad de la casa, se ofrecen los riquísimos mazapones, sortidos, petardillos de Alcoy, jemas y bombones de las más raras, variedad de pastiches y empastados exquisitos.

GRAN FÁBRICA DE CHOCOLATES MOVIDA POR FUERZA HIDRÁULICA

M. Francés y Compañía
ALCOY

Fábrica en los Algaros. — Oficinas: San Francisco, 13 y 16.

Chocolate doble y simple. —
Expo. Medalla de Oro de 1889, 1893, 1897 y 1904. —
Exposiciones Internacionales de París 1889, 1895, 1904 y 1909. —
Grandes premios de honor como orador, economista, editor de boletín para el trabajo y otras. — Gran premio de honor a la Exposición de 1904. —
Para pedidos e informes, dirigirse a su representación en Dénia y su Distrito.

D. VICENTE SAPENA CARDONA

CHOCOLATERIA

DE:

ANTONIO AGULLÓ

Calle de Diana, 20, DENIA.

El dueño de este establecimiento tiene el gusto de participar a sus clientes y al público en general, que para la presente temporada ofrece sus productos a los precios siguientes:

Chocolate con panecillo, 15 céntimos uno. — Idem con ensaimada, pan quemado o bizcochos, 20 céntimos. — Idem con leche, 25 céntimos. — Espumosos de agua de seltz con variedad de jarabes, 10 céntimos uno. — Idem con azucarillo, 5 céntimos.

Se vende hielo a 15 céntimos el kilo.

Ejemplos de publicidad de reposterías danienses. Fuente: El Clarin 1902, El Amigo del Pueblo 1903, y El Agrario 1906.

A diferència de lo que ocorre en unes altres tendes de la ciutat, que es trobaven casi exclusivament en el carrer Loreto i La Mar, els forns es varen distribuir pràcticament a lo llarg de tot el pla de la mateixa en 1888, encara que l'eix dels carrers Loreto i Cop, presentaven una major proporció de forns.

Els panaders es varen trobar, per lo vist, de continu baix el punt de vista de l'ajuntament, pels possibles fraus ad elles associats i especialment pel temor a algarades en èpoques de penúries. L'ajuntament vigilà als seus panaders, com podem vore en la següent nota de 1850: "Es tracta sobre els fraus que poden cometre en la venda lliure del pa, per falta de pes, i varen acordar es previnga als venedors facen pans de lliura i mija baix la multa que pertoque en cas d'infracció".

L'auge de 1864 en el número de confiters es deu a que Alfonso Morales apareix dos voltes en la matrícula, primer en la primera tarifa i després també com a confiter en la tarifa especial de patents. La disminució posterior del número de confiters, deixarà a la família d'Alfonso Morales, el monopoli d'endolçar, o a lo manco edulcorar la vida dels deniers en el trànsit del segle XX.

En este gremi trobem en 1902 unes diligències per problemes de policia urbana, en el forn d'Antonio Agulló, el qual posseïa una confiteria pasticeria en el carrer Cop nº 17. Encara hui en dia existix dita pasticeria.

Roc Chabàs Associació

Cortis i la Capella Isidoriana

En a penes onze anys en 1902, el menut Antonio cantava junt a uns atres chiquets en el Teatre Real, on ya descollava.

Eixe any es convoca un concurs per a cobrir una plaça de contralt en la capella Isidoriana.

Es tenia que cantar dos cançons, una en clau de sol i una atra en fa i Antonio Cortis va conseguir la plaça.

Va reforçar els estudis i apartà els jocs. Ell mateix va dir que el solfeig li relaxava i que era feliç quan cantava i el públic li escoltava.

Per llavors alcançava la majoria d'edat Alfonso XIII, rei d'Espanya. Eren moments difícils, Espanya estava immersa en una gran crisi social en una solució difícil.

En eixe 1902 es va declarar l'estat de guerra en Barcelona i Badajoz, les folgues s'estenien per tot el país i es publica el decret de suspensió de les Corts.

Pero gràcies a la tecnologia ya es podia sentir la veu d'Enrico Caruso fòra dels teatres, per mig del gramòfon i de l'impressió discogràfica.

Roc Chabàs Associació

Qui decidix si el Valencià és o no llengua són els "científics"

En cap país ni idioma, les universitats són les encarregades de regular i normativisar un idioma. Solament poden estudiar-ho. La disciplina encarregada d'unir ortogràficament dos llengües o dialectes és la filologia comparada. És dir, si la des d'un punt de vista sociolingüístic es considerara adequat unificar totes les llengües llatines (o el Gallec/Portugués o qualsevol llengua qüestionada), la filologia comparada és l'encarregada d'elaborar una ortografia unificadora. Un origen comú no és motiu suficient per a l'unificació, ja que totes les llengües procedixen d'unes atres, normalment, esta classe d'unificacions es fan per motius polítics i nacionals, en el cas del valencià, l'únic motiu és l'unitat dels Països Catalans. Per lo tant qui crea un estàndart són els filòlegs, i qui desdiu lo que és o no llengua és el poble que la parla, estudiat pels sociolingüístes.

Pedro Fuentes Caballero

La Llengua Valenciana està proscrita i ha segut reemplaçada administrativa i oficialment pel català, impost per l'IEC i la catalanista AVL.

**COLABORA EN NOSATRES I ENVIA'NS
ELS TEUS ARTÍCULS**

GMAIL, rocchabas2018@gmail.com Facebook, [@rocchabas](https://www.facebook.com/rocchabas)